

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 1. Quid Dominus in tentatoribus reprehendit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

ut manna daret, non est dubium, quodlibet tale peti-
tulle, forte etiam nominatim hoc, illudue.

§. 3. Vaide ridiculus est Calvinus cum se Christo,
Catholicos, Phariseis & Saduceis comparat. Sic hodie
Papista, qui si nunquam sancta esset Evangelij doctrina, nouus
Caluini er-
ror ridicu-
lus.

mirantis sibi probari postulant. Non postulant doctri-
nam probari Evangelij, cui crediderunt, pro quo &
quotidie moriuntur mactati à Calvinianis, sed pro-
fanas nouitates contra Euangelium quotidie emer-
gentes probari sibi postulant. Christus multa mira-
cula fecit. Nullus Calvinianus vllum; quod suas im-
pias uideas dicit, & axiomata Evangelij nomine ho-
nefcent, suis ne quidem persuadent ita esse, ceteri eos
detestantur, quo nunc signo docent verba: Hoc est cor-
pus meum, significare: Hoc est signum corporis mei; aliaq;
similia: Hæc non sunt scripturarum elogia, sed apo-
statarum corruptelæ. Signa igitur apostolatus sui ex-
hibeant, quod non curiose, non proterue petimus
sed necessario, cum aliam causam nullam adferant
cur illis credamus. Quam autem nostra & Phariseo-
rum ratio sit diuersa, facile Index æquus discernet. Chri-
stus non ea modò signa fecerat, quæ Prophetæ de
Messia prædixerant, sed maximo etiam numero tota
Iudæa multis hominum millibus circumstantibus,
quibus indubitatum exhiberet virtutis suæ testimo-
nium. Ita ut si ea cum Prophetarum oraculis confer-
re vellent, non possent non palpare Redemptoris ad-
uentum. Quocirca discipulis Ioannis aliud non res-
pondit, quam ut referrent, quæ vidissent, cæcos vi-
dere &c. Erant enim signa illa ad fidem conciliandâ
sufficiatissima. Ex quo constabat Phariseorum
contumaciam esse inexcusabilem, cum signa cælestia
flagitarent, de quibus Prophetæ non dixerant. Nos
autem cum videamus cæterum Calvinianum à veteri
Ecclesia, à nonis omnibus sectis penitus diuersam, &
nouæ interpretationis in scripturis seclatricem, mi-
racula quærimus, paucissimis contenti, atq; ita statui-
mus, nullam esse veram Ecclesiam in qua miracula
nulla cernuntur. Nostro itaq; iure postulamus, ut vel
vnum hominem de tot millibus nobis repræsentent,
qui Caluini dogma secutus minimum miraculum fe-
cerit. Inter veræ enim Ecclesiæ xpi signa & indicia, est
donum miraculorum, quæ aliquando frequentia, a-
liquando rariora, semper aliqua sunt. Deus enim pro-
pter infinitatem multorum, aliorumq; errores, su-
am præsentiam varijs locis, beneuolentiamq; exhibet.
Ecclesiæ autem necessaria esse miracula, si non pro-
pter fideles, saltem ad conuersionem gentium expe-
rientiâ docemur. Nullæ enim gentes sine miraculis
Christianæ se religioni iunxerunt. Quocirca etiâ
videmus hæreses non effundere virus in gentes, sed
tantum in agro dominico grassari, & palearum acer-
uos ad se trahere. Ecclesiam igitur non habent, quos
deficiunt dona S. Spiritus, sanitatum, aliaq; quæ in
Catholica Ecclesia semper effulgent. Manet hodieq;
illud, quod Marci 16. 17. dicitur: Signa autem vos qui
crediderint hæc sequentur, non adeo multos, sed tamen
aliquos, qui etiam profecti prædicant ubique Domino
cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis. Ca-
tholicæ ecclesiæ per omnes ætates ubiq; signa & mi-
racula vigent. Testis est India vniuersa, ad vtrumque
solem posita: & ne solis gentibus data miracula arbi-
tremur, haud pauca in mediâ Europa facta videmus.
Videatur Damascenus, Turonensis, Ionas Aurelia-
nensis, Turfelinus, Lindanus, Canisius, Bredenba-
chius, Lipsius, cæterique scriptores. Imo adeantur
loca illa, quæ miraculis Deus nobilitat, quæ quidem
in re inexcusabilis est hæreticorum perniciat, quod
ad omnia illa, quasi Pharisei & Saducei obbrute-
scant. Inter hæc nullum vllius Hæretici miraculum
vquam appareat, nisi quod Lutherus & Calvinus

Merito mi-
racula peti-
mus.

Ecclesia non
est vbi nulla
miracula.

conati sunt. De Lutheri Fredericus Staphylus in ab-
soluta responsione contra Iacobum Schmidelinum;
pag. 404. De Caluino Hieronymus Bolsecus. cap. 1.
optimè de his iudicant Erasmus illorum aliqui sæpe
laudator & promotor in diatribæ de libero arbitrio.

Apostoli quondam excubebant vipers, sanabant egros, ex-
citabant mortuos, imposita manu dabant donum linguarum, &c.
ita demum creditum est illis, & vix creditum paradoxæ da-
centibus. Nunc cum iuxta communem opinionem adferant
paradoxotera, nullus illorum adhuc extitit qui relegum
claudum sanare potuerit.

Verum cum se miraculorum dono destitutos vi-
dent, ad eorum reprehensionem vertuntur, nec id si-
ne exemplo. Pharisei in Beelzebub dicebant Chri-
stum ejicere dæmonia. Celsus magicis illa artibus tri-
buebat, Orig. l. 1. contra Celsum. Ariani miracula Ge-
uasij & Protasij ridebant, quæ tamen præsentis vide-
bant, vt habet Amb. Serm. 9. Eadem infantiâ labora-
bat Vigilantius, vt est apud S. Hieronymum. Hoc de
Waldensibus Guido cap. 15. testatur. Secuti sunt
Wicleffus & Hussus: vt mirum non sit, ad vocem pa-
rentum recitari Caluinum.

VERSUS 2.

At ille respondens, ait illis: Facto ve-
spere dicitis: Serenum erit, rubi-
cundum est enim cælum.

QVÆSTIO I.

Quid Dominus in tentatoribus reprehendit?

§. 1. Faciem cæli, inquit, diiudicare nostis: Signa autem tem-
porum non potestis? Perinde ac si dicat, in re-
bus profanis, & saluti nequaquam necessariis eos oc-
culatissimos esse, in sacris cæcutire. Non esse causam
stuporis naturalem ostendit, cum enim signa tempe-
statum prænoscere possent, per tot admiranda non
cognoscunt adesse redemptorem? Hoc tempus tot
miraculis prædictum, ablato Sceptro, cognoscenti-
bus ab oriente Magis, clamantibus ipsis Dæmonibus,
fulgentibus signis non poterant cognoscere. Malitia
ingenio obstat.

Πρόσωπον, seu faciem cæli appellat, externam cæli
speciem ac constitutionem, Virgilius Maris placitum
appellat, & alibi vultus ferarum. Lycophron. cæ-
lum πρὸς ὀφθαλμοὺς ὄντων, vultuum vultuum appellat: πρὸς
ὄντων & faciem de homine fere dicunt, sed moris est,
alijs etiam rebus personas & membra humana tribu-
ere. Hebræorum פנים latissime patet: verum hoc
loco in Syro est פָּרְצֻפָּה pharzupe quod Psalm. 34.
& Provi. 16. dicitur de hominis facie. Hebræi dicunt
hominem creatum duplici facie: mentis & corporis.

§. 2. Chryl. & eum secutus Theophyl. sine inter-
rogatione exponunt. Cœlestem quidem faciem co-
gnoscere potestis, signa autem aduentus mei non po-
testis, non enim ex fidei rebus, sed oraculis Prophetæ-
rum reuelatur. Vera est sententia, an vero sit vis argu-
menti, quo Christus vritur, merito dubitatur. Nam
Hieronymus, Hilar. alijq; esse argumentum à minore
ad maius existimant. Si enim cæli faciem, quod dif-
ficilius est, cognoscitis, quomodo hoc tempus signo-
ratis? ita Luc. 12. 56. cum enim cæli facies maximè sit
mutabilis, nunc tempestates, nunc subita serenitas, ad
hæc tamen cognoscenda idonei sunt. Tam certa, ma-
gna, crebra signa Messia non aduertunt. Sicut enim
plurima signa pluriarum & serenitatis notarunt & do-
cti, & indocti, vt Poeta dicat. Nunquam imprudentibus signa
imber obscur, ita quoc; multo certiora signa aduentus
dominici fuerunt. Voluit Deus signa tempestatum
præcedere, & comitari, vt caueri possent.

Atq. hæc ut certis possimus discernere signis

Æstusq. pluiasq. & agentes frigora ventos

Ipsæ Pater statuit, quid mensura Luna moveret.

Sed hæc tamen minora & incertiora signa sunt, quam illa quæ Messia aduentum denunciant. Aratus quidem in Phenomenis etiam longinqua ex astris prædici putat, sed fallitur cum ita canit.

Αὐτὸς ὁ πᾶς σέμας ἐν οὐρανῷ ἐστὶν ἔχων

Ἄσπερα δὲ ἀσπερῶν ἀσπὲρ τοῦ οὐρανοῦ

Ἄσπερα δὲ ἀσπερῶν ἀσπὲρ τοῦ οὐρανοῦ

Ἄσπερα δὲ ἀσπερῶν ἀσπὲρ τοῦ οὐρανοῦ

Ipsa numero signa in celo firmavit, æstra spargens, prouidit autem æstra in ænum, quæ maximi faciendo significabant hominibus: horarum quibus staret omnia nascerentur. Verum in his erroribus se quotidie Calendariorum cōnectenda ridendas exhibent. At Messia aduentus tot signis indicatus est (Ioannis Baptistæ natiuitas, atq; adeo ipsius Domini, satis argumentum fuerunt) hominum fuisse supinum torporem, quo factum est, ut tempus visitationis non agnoscerent. Iustinus quæst. 108. eos esse inexcusabiles demonstrat. Quando præter voluntatem proueniens ignorantia, ab ignorantibus reputatur pronotione: tunc cunctis interpositis rei per ignorantiam gestantur veram fuisse, aut erroneam imprudentemq. notionem declarat. Cum autem qua notio habita est per euentum ignorantia fuisse demonstrata sit: Signorans in ignorantia perferret, nullam se uiam afferre veniam, sed penam, quam effugere non poterat. Sed nimis Iudeos Christum crucifixisse, perinde atq; ipsum cognouissent Deum esse aduersarium, & eius rei suffragatorem habuerint in eade sua Deum, cuius liquet. Non enim illum crucifixissent, si nouissent. Deum ipsum post mortem suam ex mortuis resuscitaturum fuisse. Resuscitatus vero ex mortuis a Deo Christus, illam quæ contra eum habita erat notio, reuera ignorantiam fuisse ostendit. Quando quidem igitur post resurrectionem Domini a mortuis, & post probationem, siue ostensionem, neg. Deum suffragatorem Iudeis fuisse in morte Christi, neg. Christum, intra resurrectionem in morte manifest. secundum eorum spem, qui illum crucifixerant, Iudei ipsi aduocant in incredulitate & inobedientia persequerunt: ob hanc ipsam causam vniuersa fuerit indigni. Quod enim a gentium deducunt, ut resurrectio eius premeretur, & pro furto in vulgus argueretur, atq; Apostoli prohibuerunt in nomine ipsius discipuli perire, quæ vi & efficacia Spiritus Sancti edebantur oportet: non est præter voluntatem obuenientia, & veniam secum ferunt ignorantia: sed designata & voluntaria suppliciumq. famulantis a luesus Deum rebellionis. Nam si ea spe Iudei Christum crucifixissent, ut ne doctrina eius in ualeceret, & Iudas minus ne abrogaretur: quomodo quum ueriusq. spei euentus deciderint, quæ præter voluntatem obuenit aduersus Christum ignorantiam ipsorum eares non coarguit & refellit? Perro illud: Tu pater remitte illis; nesciunt enim quid faciunt: in hac est dictum sententiam. Quum agnouerint quod me per ignorantiam crucifixerunt, & peccati commissi gratiam & absolutionem petierint, præsta hanc eis. Non enim datur remissio ei qui peccatum suum non pro peccato, sed pro iustitia habet. Et illud quod a Paulo dictum est; Testimonium illi perhibeo, studium eos habere Dei, sed non secundum scientiam: parentis modo est prolatum, dicto illi consentaneo: infirmus factus infirmus; ut (iuxta ea uerba) curaret infirmos.

VERSUS 3.

Et mane: hodie tempestas, rutilat enim triste cælum.

QVÆSTIO I.

An signum tempestatis mane rutilans triste cælum?

& serenitatis, vespere rubicundum?

Signum ponitur tempestatis cum rutilat triste cælum, πνεῦμα δὲ αὐγάζει, hoc est, rubeum

colorem exhibet, sed tristiorē, obscuriorē & ad nigrorem magis inclinatū. Syrus ait במוראב ce-mirab, quod triste significat aduerbialiter, & tamen etiam nigrores habet notam: Camar apud Hebræos est in luctu. Thren 5. 10. במוראב exusta vel denigrata, pelles dicuntur, & 2. 29. 23. 4. במוראב cumar sacerdos idolorum à nigro vestitu. Sic Elias ait, omnem Sacerdotem idolorum vocari במוראב cumar, quod astris vestibus induerentur, quod etiam vitatum apud Veteres fuit, cum dijs inferis facerent, ipse Elias tamen reclusos dici mault. Itaq; cum rubor est mistus atrâ quadam & tristifaligine, idq; matutino tempore, signum est tempestatis.

§. 2. Quod vero apud Lucam additur, pluuiam fieri, si nubes ab occidente surgat, id in Palestina ordinatum erat, nubes enim illæ humentes, & pluuiarum fœtæ, ex mari mediterraneo oriebantur, quod occidentale Israelis latus cingebat. Sic 3. Reg. 18. Cum Elias pluuiâ impetrat, nubes de mari oriente, iussit autē septies puerū respicere contra mare. Hic in Germania, Italiâ, Hispaniâ Ventus occidentalis humidior est.

Auster Iudææ siccus & calidus erat, ex Æthiopia & Ægypto veniens, ideoque à Sole & arenis calens. In Europâ pluuius est idem Ventus, ob mare mediterraneum, Paludes, montes niuofos. Tellus enim nostra vegetatur Pluuiog, madescit ab austro, & ex tempestatum obseruatione dixit Poëta: Creberq. procellis Africus. Quidam typicè hæc ad primum & secundum Christi aduentum accommodant, sed in illis non immoramur.

§. 3. Obseruandum ruborem cæli prognosticum vespertini temporis esse. ὁ δὲ ἄσπερος, cum hora scilicet venerit. Nam matutinus cæli rubor, aut meridianus, non idem designat. In Græco dicitur pro eo quod noster vertit, Serenum erit iudæa, serenitas, ab obliquo ὁδὸς ut ille canit:

Sub lone frigido.

iudæa vero opponitur χειμῶν, Syrus זבחה bu, claritas, serenitas ipsa, vel ipsum. Ut lenius sit, ipsum hoc, quod cælum rubet, est serenitas. Plura dixisse Christum ex Luca constat, c. 12. 5. Cum videtis nubem orientem ab occasu, statim dicitur: imber veniet, & ita fit. Et cum Austrum flantem, dicitis quod aestus erit, & fit.

§. 4. Rubor cæli dicitur latio, ideo πνεῦμα igneam colorem præfert. Syriacè סמכה semcah, quod rubicundum significat, & aliquando flauum interpretantur, & סמכה Samkah est lapis lardius, tenuis est rubore.

§. 5. Cur autem rubor cæli latio, vespere serenitatis sit indicium, ratio est, quod vapores siccati & radijs misti, quasi accensi sint, ideoq; generandis imbris haudquaquam idonei.

Cum vero mane rutilat triste, indicat vapores, spissos, humidusq; qui confestim in Aquam soluuntur. Hæc in Iudæa certa prognostica erant, & vicina Asiâ, adeo ut omnibus nota haberentur, à notis enim similitudinem Christus accipit. Quibusdam in locis ubi vna die sæpius tempestas mutatur, incerta, quamuis crebro ita contingant.

§. 6. Eiusdem sunt generis prognostica, quæ Virgilius lib. 1. Georgicon à Luna & Sole accipit, colores enim Solis & Lunæ ab aere sunt.

Si verò Solem ad rapidum, Lunasq. sequentes,

Ordine respicias, nunquam te crastina faller

Hora, neq. insidius noctis rapiere serena, &c.

Si nigrum obscuro comprehend. rit aera cornu.

Maximus agricolæ pelagor, parabitur imber.

At si virgineum suffuderit ure ruborem

Ventus erit, vento semper rubet aurea Phæbe.

In Lunâ diuersitas apparete viderur, licet alia paria sint: Nam primò si nigrum aëra obscuro cornu com-

Pluuia in
Palestina.

Serenitas
signa.

Solis & Lu-
na signa.